

RAZVOJ OBČINE RIBNICA KOT DRUŽBENOPOLITIČNE IN SAMOUPRAVNE SKUPNOSTI OD OSVOBODITVE DO USTAVE LETA 1974

VLADIMIR ZUMER

Današnja občina Ribnica obsega ozemlje Ribniške doline med Veliko in Malo goro in sega proti zahodu preko Sodražice do Podklanca; zahodno od Velike gore obsega Loškopotoško planoto in na severu vsa Slemena. Pokrajina meji na severu na občino Ljubljana -Vič Rudnik, na severovzhodu na občino Grosuplje, na vzhodu in na jugu na občino Kočevje, južno od Loškega potoka okoli pet kilometrov na SR Hrvatsko in na zahodu na občino Cerknica. Meja poteka od Grmade, kjer je tromeja z grosupeljsko in viško občino, po grebenu Male gore do Črnega vrha, proti jugu do Grčaric, se nato vzpenja pod Jelenov žleb, potem se vije cikcakasto po loškopotoških senožetih in hribih preko Bloščka proti vasi Brlog, blizu katere je tromeja s cerkniško in viško občino. Nato gre meja po Karlovški kotlini in se dvigne na Slemena. V Podpoljanah prestopi železniško progo in cesto Ljubljana — Kočevje in se nad Bukovcem vzpne do tromeje z viško in grosupeljsko občino.¹ Ozemlje občine meri 255,94 km² in obsega katastrske občine: Dane, Dolenja vas, Gora, Gorenja vas, Goriča vas, Grčarice, Gregor, Hrib, Jurjevica, Podpoljane Prigorica, Rakitnica, Retje, Ribnica, Sodražica, Sušje, Travnik, Velike Poljane, Vinice, Zamostec in Žimarice.² Po podatkih zadnjega štetja prebivalstva leta 1981 živi na tem območju 12.113 občanov v šestih krajevnih skupnostih: Dolenja vas, Loški potok, Ribnica, Slemena, Sodražica in Velike Poljane.³

Osnovne funkcije in položaj občine Ribnica v našem družbenopolitičnem sistemu opredeljuje ustava SFRJ leta 1974 kot »samoupravno in temeljno družbenopolitično skupnost, ki temelji na oblasti in samoupravljanju delavskega razreda in vseh delovnih ljudi. V občini delovni ljudje predvsem ustvarjajo in razvijajo materialne in druge pogoje za življenje in delo in samoupravno zadovoljujejo materialne, socialne in druge potrebe; usmerjajo in usklajujejo gospodarski in družbeni razvoj; organizirajo opravljanje zadev, ki so skupnega in splošnega pomena za delovne ljudi in občane in s tem namenom vzpostavljajo organe samoupravljanja in organe oblasti; zagotavljajo neposredno izvajanje zakonov in varstvo svoboščin, pravic in dolžnosti človeka in občana; zagotavljajo uresničevanje enakopravnosti narodov in narodnosti; varujejo zakonitost in varnost ljudi in premoženja; ure-

jajo uporabo zemljišč in dobrin, ki so v splošni rabi; organizirajo ljudsko obrambo, družbeno samozaščito in družbeno nadzorstvo; urejajo odnose na stanovanjskem in komunalnem področju, itd.»⁴

Predstavitev sedanjega teritorialnega obsega in funkcije občine Ribnica v uvodu je potrebna predvsem zaradi lažjega razumevanja zelo pogostih upravnoteritorialnih sprememb, ki so šele leta 1962 pripeljale do današnje teritorialne podobe občine. Na drugi strani pa so tudi lokalni organi ljudske oblasti v zvezi s hitrim razvojem naše družbenopolitične ureditve nenehno spreminjali svoje pristojnosti in vlogo v družbenem in gospodarskem življenju občanov.

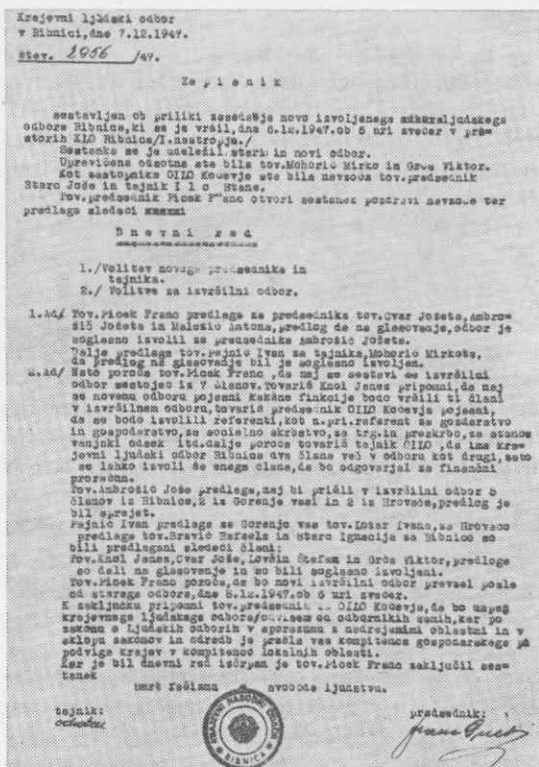
V razvoju občine Ribnica po osvoboditvi, podobno kot pri razvoju ostalih slovenskih občin, ločimo več obdobj, ki jih formalno ločujejo splošni zakoni o ljudskih odborih leta 1946, 1949 in 1952, splošni zakon o ureditvi občin in okrajev leta 1955, še posebej pa ustave leta 1946, 1963 in 1974 ter deloma zakoni o upravnoteritorialni razdelitvi Slovenije. V prvem obdobju od leta 1945 do 1952, ko še ne moremo govoriti o občini kot komuni, so kot najnižji organi državne oblasti delovali krajevni ljudski odbori (KLO). To je predvsem obdobje utrjevanja pridobitev narodnoosvobodilne borbe in socialistične revolucije, pa tudi obdobje demokratičnega centralizma oziroma administrativnega socializma. Po letu 1949 se pričinja proces deetatizacije in decentralizacije ter uvajanje delavskega samoupravljanja. V drugem obdobju od leta 1952 do 1955 se začena pravzaprav šele razvoj občine v smeri oblikovanja komune. Najmanjša političnoteritorialna enota postane občina. V tretjem obdobju od leta 1955 do 1963 lahko govorimo o obdobju uvajanja komunalnega sistema, ko postaja občina vse bolj političnoteritorialna organizacija samoupravljanja delovnih ljudi in temeljna družbenoekonomska skupnost prebivalcev na njenem območju. Četrto obdobje od leta 1963 do leta 1974 označuje občino kot temeljno družbenopolitično skupnost, ki se je dokončno teritorialno oblikovala in na podlagi ustave in ustavnih sprememb v tem obdobju utrjevala svoje funkcije. V začetku tega obdobja so zaživele krajevne skupnosti, proti koncu pa se vse bolj uveljavlja samoupravljanje in neposredno odločanje delovnih ljudi in občanov v delovnih organizacijah, kra-

jevnih skupnostih in samoupravnih interesnih skupnostih. Ustava leta 1974 je dokončno opredelila funkcije današnje občine, ki se je razvijala od leta 1952 dalje.

ODBOJBE KRAJEVNIH LJUDSKIH ODBOROV 1945—1952

Ob osvoboditvi je Slovenija že imela svoj vrhovni organ ljudske oblasti, in sicer na kočevskem zboru odposlancev izvoljeni Slovenski narodnoosvobodilni odbor (SNOO), ki se je na prvem zasedanju februarja 1944 v Črnomlju preimenoval v Slovenski narodnoosvobodilni svet (SNOS), Med NOB so se formirali in razvijali tudi nižji organi ljudske oblasti — okrožni, okrajni in krajevni narodnoosvobodilni odbori (NOO), ki so bili izvoljeni na podlagi odloka o razpisu volitev v krajevne, okrajne in okrožne NOO, sprejetem na črnomaljskem zboru. Ta odlok in poznejši odlok Predsedstva SNOS o krajih, okrajih in okrožjih z dne 21. maja 1944⁵ sta pravna podlaga za delovanje in razvoj ljudskih odborov, ki so bili spomladi in poleti 1944 izvoljeni na osvobojenem ozemlju. Kjer pa NOO niso bili izvoljeni, so poleg političnih funkcij obdržali oblastvene funkcije odbori OF. Tako NOO kot odbori OF so v okviru možnosti skrbeli za pomoč narodnoosvobodilni vojski, pobirali davke, upravljali splošno ljudsko premoženje, skrbeli za razvoj partizanskega gospodarstva, šolstva, zdravstva ter socialnega skrbstva. Razvoj ljudske oblasti na ribniškem območju med NOB bi zaslužil posebno obravnavo.

Po osvoboditvi so tudi na ribniškem območju kot najnižji organi ljudske oblasti nove države prevzeli oblastvene funkcije med NOB izvoljeni krajevni narodnoosvobodilni odbori (KNOO) in vaški odbori OF, ki jih je povezoval Okrajni NOO Ribnica. Organizacija in teritorialno območje delovanja NOO in odborov OF se je od maja do začetka septembra 1945 večkrat menjala. Avgusta je bil ukinjen ribniški okraj oziroma združen s kočevskim v Okrajni NOO Kočevje.⁶ Prve svobodne volitve na podlagi splošne, enake in neposredne volilne pravice so bile 29. julija 1945. V Ribnici je odbornike KNOO volilo 827 volilcev od 828 volilnih upravičencev ali 99,9 %.⁷ Izvoljen je bil 11-članski KNOO na čelu s predsednikom Stanetom Ilcem. Posamezni odborniki so prevzeli referate za obnovo, kmetijstvo, zdravstvo, socialno skrbstvo, stanovanjske zadeve, trgovino in preskrbo, notranje zadeve, za finance in izvolili gospodarski svet.⁸ Po manjših krajih so izvolili v KNOO od 5 do 9 odbornikov. Predsedniki in tajniki KNOO so opravljali tudi izvršilno funkcijo odborov.

Zapisnik zasedanja novo izvoljenega krajevnega ljudskega odbora Ribnica 7. 12. 1947

Po volitvah je bila 8. septembra 1945 uzakonjena prva upravnoteritorialna razdelitev. Zakon o upravnih razdelitvi federalne Slovenije⁹ je delil Slovenijo na okrožja, okraje in kraje ter v bistvu uzakonil že obstoječe stanje. Na območju današnje občine Ribnica¹⁰ je bilo v okviru novomeškega okrožja in kočevskega okraja formiranih 21 krajev kot najnižjih upravnoteritorialnih enot z že izvoljenimi krajevnimi narodnoosvobodilnimi odbori: Breg, Bukovica, Dolenja vas, Dolenji Lazi, Gora, Goriča vas, Hrib, Jurjevica, Nemška vas, Rakitnica, Ribnica, Sodražica, Srednja vas, Sušje, Sveti Gregor (v okviru ljubljanskega okrožja in grosupeljskega okraja), Šegova vas, Travnik, Velike Poljane, Vinice, Zamostec in Žimarice.

Izgradnja in udržitve nove ljudske oblasti je bila ena prvih nalog KNOO, ki so vse sile posvetili obnovi in izgradnji porušenega podeželja. Pri tem moramo omeniti še tri pomembne dogodke, ki so bistveno vplivali na razvoj in delo lokalnih upravnih organov. Volitve 11. novembra 1945 v Ustavodajno skupščino in razglasitev republike so pomenile veliko zmago Ljudske fronte kot vseljudske politične organizacije. Januarja 1946 je Ustavodajna skupščina sprejela prvo zvezno ustavo, ki je pomenila uzakonitev vseh težej in

pridobitev NOB in socialistične revolucije. Z njo je bil postavljen temelj družbene in državne ureditve naše države. Ustava je sankcionirala obstoj narodnoosvobodilnih odborov pod novim imenom ljudski odbori in jih uveljavila kot temeljne organe nove države. Tretji moment, ki je bistveno vplival na razvoj ljudskih odborov, pa je prvi splošni zakon o ljudskih odborih,¹¹ sprejet še isto leto. Ljudski odbori so definirani kot organi državne oblasti, po katerih ljudstvo izvaja oblast v upravnoteritorialnih enotah. Krajevni ljudski odbori (KLO) so po načelu demokratičnega centralizma opravljali točno določene naloge lokalnega in splošnega značaja s področja krajevnega gospodarskega načrta, kmetijstva, komunalnega življenja, trgovine in obrti, financ, delovnih odnosov, ljudskega izobraževanja, socialnega skrbstva in ljudskega zdravstva. Po vertikalni liniji so bili izrazito podrejeni višjim državnim organom (okrajem, okrožjem).

Obsežne naloge, ki so jih narekovali predvsem državni interesi, veliko manj pa lokalni, so ob šibkem upravnem aparatu (zlasti pri manjših KLO) povzročale pogoste organizacijske težave. Zato je bila že 14. septembra 1946 izvedena nova upravnoteritorialna razdelitev oziroma združitve manjših krajev.¹² Od prejšnjih 21 krajev jih zakon na obravnavanem območju našteva le še 15, in sicer: Bukovica, Dolenja vas, Dolenji Lazi, Gora, Goriča vas, Jurjevica, Loški potok, Rakitnica, Ribnica, Sodražica, Sušje, Sv. Gregor (okraj Grosuplje), Velike Poljane, Zamostec in Žimarice. Kraji Hrib, Travnik, Srednja vas in Šegova vas so se združili v kraj Loški potok, Breg se je združil s krajem Dolenji Lazi, Nemška vas in Vinice s krajem Zamostec, vas Hrovača je bila priključena h KLO Ribnica, prej pa je pripadala KLO Goriča vas. Celotni okraj

Kočevje je od prejšnjih 65 združeval le še 34 krajev. S komasacijo KLO, ki je vzbudila pri prebivalstvu izjemno burne razprave na zborih volilcev in sestankih množičnih organizacij, so postali kraji geografsko, gospodarsko in kulturno zaokrožene upravnoteritorialne enote. Število krajev se z zakonom o upravni razdelitvi LRS 23. februarja 1948 ni spremenilo.¹³ Zadnje spremembe teritorialne razdelitve do leta 1952 so bile konec leta 1949 z ukinitvijo kraja Velike Poljane, ki se je priključil novo ustanovljenemu kraju Ortnek v grosupeljskem okraju¹⁴ ter ukinitvijo krajev Bukovica (priključen Ribnici) in Rakitnica (priključen Dolenji vasi).¹⁵

Po priključitvi vasi Hrovače h KLO Ribnica septembra 1946 se je število odbornikov KLO povečalo na 13 članov, za predsednika pa je bila izvoljen Franc Picek.¹⁶ Novost v organizaciji odbora pomeni izvolitev sedemčlanskega izvršilnega odbora, ki je odločal o najvažnejših tekočih zadevah politike v Ribnici. Posamezni odborniki so bili zadolženi za gospodarstvo, socialno skrbstvo, notranje zadeve, trgovino in preskrbo, obnovo in ljudsko imovino, zdravstvo, gospodarska podjetja KLO in stanovanjske zadeve. V zvezi z ustanavljanjem krajevnih gospodarskih podjetij v Ribnici konec leta 1946 (gostinsko podjetje, mesarija, trgovina, krajevne žage, opekarna, hranilnica, čevljarstva delavnica, ekonomija, kino, delavska uslužbena restavracija, itd.) je bil 9. februarja 1947 izvoljen operativni upravni odbor za gospodarska podjetja KLO Ribnica.¹⁷

Druge volitve v krajevne ljudske odbore so bile 23. novembra 1947. Novi odbor KLO Ribnica se je povečal na 21 odbornikov, izvršilni odbor pa na 9 članov na čelu s predsednikom Jožetom Ambrožičem.¹⁸ Člani izvršilnega odbora so bili obenem tudi referenti za gospo-

Podatki o številu odbornikov KLO, številu članov izvršilnih odborov in številu prebivalstva sredi leta 1948:¹⁹

Krajevni ljudski odbor	Število odbornikov	Število članov IO	Število prebivalcev
Bukovica	7	—	384
Dolenja vas	15	7	1100
Rakitnica	8	—	451
Ribnica	21	9	1650
Sodražica	13	6	588
Sušje	19	9	795
Sv. Gregor (ni podatkov)			
Velike Poljane	7	—	278
Zamostec	9	—	518
Žimarice	9	—	639
Dolenji Lazi	7	—	400
Gora	7	—	285
Goriča vas	12	8	810
Jurjevica	11	—	532
Loški potok	21	9	2020

darstvo, komunalne zadeve, obnovo, prosveto, socialno skrbstvo, stanvanjske zadeve in gospodarska podjetja KLO. Poleg tega je odbor imenoval več stalnih in občasnih komisij in odborov za reševanje konkretnih nalog v okviru pristojnosti. Število odbornikov pri ostalih KLO se je gibalo od 7 do 21, število članov izvršilnih odborov, kolikor so pri manjših KLO sploh bili izvoljeni, pa od 6 do 9.

Leta 1949 je bil sprejet drugi splošni zakon o ljudskih odborih,²⁰ ki je razdelil pristojnosti posameznih ljudskih odborov na splošno in lokalno področje. V okviru splošnega področja so bili ljudski odbori izvajalci predpisov višjih državnih organov, v okviru lokalnega pa so imeli svoje samoupravne pravice. Od leta 1946 do 1949 so se v naši državi izvršile velike družbenoekonomske spremembe, ki so pripeljale do nadaljnega razvoja ljudske oblasti in nadaljnje graditve ljudske demokracije. Opravljena je bila nacionalizacija industrije, prometa in trgovine. Socialistični sektor gospodarstva je prevladal v vseh panogah razen v kmetijstvu. Sprejet je bil petletni plan industrializacije in elektrifikacije države in vse sile so bile usmerjene na izpolnitev prve petletke. Druga nacionalizacija leta 1948 je vključila v socialistični sektor vse manjše gospodarske objekte in tako so bili ustvarjeni temelji za razvoj lokalnega gospodarstva, ki je predstavljalo materialno osnovo ljudskih odborov, tudi krajevnih. Povsod, kjer so bili dani pogoji, so krajevni ljudski odbori ustanavljali krajevna gospodarska podjetja, to pa je zahtevalo večjo samostojnost in krepilo samoupravno vlogo krajevnih odborov. Novi zakon je poudarjal, da vodijo ljudski odbori gospodarstva, socialni in kulturni razvoj svojega območja. V prvem mandatnem obdobju je bilo delo KLO usmerjeno predvsem na obnovo porušene domovine, izgradnjo ljudske oblasti, izvedbo agrarne reforme in nacionalizacije, organizacijo obveznih oddaj in odkupov, racionirano preskrbo prebivalstva, skrb za zdravstveno in socialno varstvo, krajevno šolstvo, itd. V obdobju izpolnjevanja petletnega plana od leta 1947 do 1951, zlasti po drugi nacionalizaciji, pa se je bistveno povečala lokalna samoiniciativa KLO na področju gospodarstva. Pri tem sta na področju lokalnega gospodarstva dosegla največ uspehov KLO Ribnica in Sodražica, ostali KLO pa so še nadalje posvečali vso skrb obnovi podeželja, združništvu, lokalni obrti in trgovini, organizaciji obveznih oddaj, preskrbi prebivalstva, izvajanju petletnega plana na področju gozdarstva in kmetijstva, itd.

11. decembra 1949 so bile izvedene tretje volitve krajevnih ljudskih odborov.²¹ V plebnum KLO Ribnica je bilo izvoljenih 27 odbornikov, v izvršilni odbor pa 11 članov s predsednikom Jožetom Ambrožičem. Člani izvršilnega odbora so izvolili poverjenike za kmetijstvo, komunalne zadeve, finance in trgovino, prosveto, socialno skrbstvo in stanovanjske zadeve. Imenovali so več svetov državljanov in komisij ter nov upravno operativni odbor KLO podjetij. Pri ostalih KLO se je število odbornikov gibalo od 13 do 21, vsi pa so za razliko od leta 1947 izvolili tudi izvršilne odbore. Leta 1951 je bil vsem odbornikom KLO podaljšan mandat za eno leto do decembrskih volitev leta 1952.

ZAČETKI KOMUNALNEGA SISTEMA 1952—1955

Še večjo spremembo kot zakon o ljudskih odborih leta 1949 je pomenil za razvoj ljudskih odborov zakon o upravljanju državnih gospodarskih podjetij po delovnih kolektivih leta 1950,²² ki je uveljavil nove odnose na področju gospodarstva (delavsko samoupravljanje). Z zakonom je splošno ljudsko premoženje prenehalo biti državna lastnina, postalo je družbena lastnina, s katero gospodarijo na področju gospodarstva delovni kolektivi sami. S tem je ponehavalo administrativno upravljanje gospodarstva po ljudskih odborih, ki so obdržali le še nadzorstvo zakonitosti nad delom gospodarskih organizacij. Ta zakon je torej sprožil razvoj delavskega samoupravljanja, ki se je pozneje razvil tudi na področju družbenih služb. Začel se je proces deetatizacije države, na področju gospodarstva pa so se začeli uveljavljati ekonomski zakoni tržnega gospodarstva.

Od leta 1950 dalje se je začela kazati potreba po novi ureditvi ljudskih odborov, ki jo je prinesel tretji splošni zakon o ljudskih odborih 9. aprila 1952²³ ter republiški zakon o občinskih ljudskih odborih 8. julija 1952.²⁴ Zakona predstavljata novo stopnjo v razvoju najmanjših političnoteritorialnih enot — občin. Občinski ljudski odbor (ObLO) ni postal le najnižji organ državne oblasti v občini, ampak temeljni organ oblasti delovnega ljudstva. Ureja vse zadeve, ki se neposredno nanašajo na gospodarski, komunalni, kulturni in socialni razvoj občine in s tem razvija svojo samoupravo in samoupravo gospodarskih in drugih organizacij v občini. Višji organi oblasti (okraji, republika) so imeli nasproti nižjim le še z zakonom določene pravice, ki so bile omejene v glavnem na oceno zakonitosti ter proračun občine. Občina postane pravna oseba.

Decentralizacija upravnih nalog oziroma povečanje pristojnosti občin je zahtevala tudi spremembe v teritorialni razdelitvi. Večji obseg nalog je zahteval tudi večji teritorij. Kraje, ki so v prvem obdobju obsegali eno ali več naselij, so zamenjale po obsegu precej večje občine, ko so že postajale geografsko, gospodarsko, prometno in kulturno zaokrožene eno-

te, ki so se dokončno izoblikovale leta 1963. Z zakonom o razdelitvi LR Slovenije na mesta, okraje in občine 19. aprila 1952²⁵ je bilo ozemlje današnje občine Ribnica razdeljeno na 5 občin, ki so vse spadale v okraj Kočevje. Okraj Grosuplje, kamor sta do tedaj spadala kraja Ortnek in Sv. Gregor, je bil ukinjen.

Osnovni statistični podatki o občinah leta 1952:²⁶

Občina	Priključeni KLO	Površina v ha	Število prebivalcev ²⁷
Dolenja vas	Rakitnica (že 1949)	4444	1600
Loški potok	—	5304	2020
Ribnica	Bukovica (že 1949), Dolenji Lazi, Goriča vas, Jurjevica Sušje	7669	4297
Sodražica	Gora, Zamostec, Žimarice	4992	2704
Velike Lašče (del)	Ortnek Sv. Gregor	3185	1019

Volitve odbornikov v nove ljudske odbore (ObLO) so bile decembra 1952. Glede na velikost občine in število prebivalcev so šteli odbori 11 do 35 odbornikov. V ObLO Ribnica, ki se je prvič sestal 17. decembra 1952,²⁸ je bilo izvoljenih 28 odbornikov, za predsednika pa so izvolili Jožeta Selška. ObLO je bil še vedno enodomen za razliko od okrajnih in mestnih ljugskih odborov, ki so v tem obdobju že dvodomni (okrajni zbor in zbor proizvajalcev). Ukinjeni so bili izvršilni odbori, namesto njih pa se oblikujejo 7 do 12-članski sveti ljudskega odbora.

Organizacija ObLO Ribnica 1952—1955²⁹:
ObLO Ribnica (28 odbornikov)

Sveti za:

gospodarstvo in komunalne zadeve,
ljudsko zdravstvo in socialno politiko,
prosveto in kulturo.

Stalne komisije:

mandatno-imunitetna,
za proračun in družbeni plan,
za prošnje in pritožbe,
za prekrške,
za realizacijo urbanističnega plana.

Občasne komisije za:

predvojaško vzgojo,
zatiranje koloradskega hrošča,
ocenjevanje statističnih podatkov,
čiščenje in škropljenje sadnega drevja,

zatiranje majskega hrošča,
točkovanje stanovanj,
formiranje komune.

Občasni odbori

Občinska uprava³⁰:

tajnik,
referenti za posamezna področja.

Pristojnosti ObLO so bile v tem obdobju precej večje od bivših KLO. Ljudski odbor je sprejemal relativno samostojen proračun, določal lokalne davščine, ustanavljal gospodarska podjetja in zavode, urejal komunalne zadeve, skrbel za šolstvo, zdravstvo, socialno skrbstvo, itd. Udeležba državljanov pri delu ObLO je bila zagotovljena z zbori volilcev, kot je bilo to v praksi že prej. Bistveno novost v tem obdobju pomenijo 4 do 5-članski vaški, odbori, ki so jih ustanavljali po vaseh oziroma naseljih. Leta 1953 je na območju ObLO Ribnica delovalo 9 vaških odborov, ki jih je ustanovil ObLO na predlog zborov volilcev.³¹ Konec leta 1954 so izvolili kar 18 vaških odborov v naslednjih vaseh: Breg, Breže, Bukovica, Dane, Dolenji Lazi, Gorenja vas, Goriča vas, Hrovača, Jurjevica, Kot, Nemška vas, Otavice, Ribnica, Sajevec, Slatnik, Sušje, Zadolje in Zlebič.³² Vaški odbori niso bili organi oblasti, temveč pomožni organ ObLO. Opravljali so naloge, ki so imele pomen samo za prebivalce vasi ali naselja (popravilo vaških poti) in predlagali posamezne ukrepe ljudskemu odboru.

RAZVOJ OBČINE KOT KOMUNE 1955—1963

Ustavni zakon leta 1953³³ je razširil načelo samoupravljanja s tem, da je zagotovil delovnim ljudem samoupravo ne le v gospodarstvu, temveč tudi v družbenih službah in v politično-teritorialnih enotah. Načela ustavnega zakona, ki so dala osnovo tako imenovanemu komunalnemu sistemu, so bila podrobneje formulirana leta 1955 v splošnem zakonu o ureditvi občin in okrajev³⁴ ter v predpisih, ki so določali pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov v naslednjih letih.³⁵ Občina postane temeljna političnoteritorialna organizacija samoupravljanja delovnega ljudstva in temeljna družbenogospodarska skupnost prebivalcev na svojem območju. Ima tudi lastne vire dohodkov, s katerimi pokriva občinske potrebe. Občina je začela povezovati gospodarske organizacije, zavode in družbene organizacije, ki so postale samostojne, v nov družbeni organizem — komuno. Vsaka občina ima svoj statut.³⁶ S temi spremembami se je težišče oblastnega odločanja preneslo z okrajev na občine.

Ponovno se je pokazala potreba po oblikovanju večjih občin kot upravnoteritorialnih enot, ki bi geografsko in gospodarsko zaokrožene bile sposobne opravljati vse funkcije. Z zakonom o območjih okrajev in občin v LR Sloveniji 30. junija 1955³⁷ sta bili ukinjeni občini Dolenja vas in Loški potok. Prva se je združila z občino Ribnica, druga pa z občino Draga-Loški potok. Nespremenjeni sta ostali občini Lašče in Sodražica. Priprave za združitev občine Dolenja vas z Ribnico so potekale ob precejšnjih naporih družbenih organizacij in Okrajnega ljudskega odbora Kočevje. Občini sta se združili 1. septembra 1955, novi, razširjeni ObLO Ribnica (40 odbornikov) pa se je prvič sestel že 6. avgusta 1955 pod predsedstvom Jožeta Selška.³⁸ Komisija za izdelavo občinskega statuta, ki je bil sprejet 26. januarja 1956, je predvidela naslednjo organizacijsko podobo ObLO Ribnica: 40 odbornikov, predsednik, podpredsednik, 11 svetov (7 do 11 članov), 5 ostalih odborniških komisij in 24 krajevnih odborov (5—7 odbornikov). V praksi se je organizacija ljudskega odbora in občinske uprave od 1955 do 1957 večkrat spreminjala. ObLO je bil še vedno enodomen. Leta 1955 so delovali pri ObLO le 4 sveti, novembra leta 1956 pa so izvolili kar 13 svetov,³⁹ ki so postajali vse bolj politično izvršilni organi in so za razliko od prvih svetov le še izjemoma opravljali strokovne upravne zadeve. Te so opravljali občinski upravni organi, ki so se po letu 1955 znatno kadrovsko okrepili, organizacijsko pa stalno spreminjali. Konec

leta 1955 je bilo sistemiziranih 19 upravnih delavcev, organiziranih v urad tajnika (9), referat za gospodarstvo (6), referat za zdravstvo, socialno skrbstvo, delovna razmerja in šolstvo (1) ter sodnik za prekrške.⁴⁰ Sveti ObLO so dajali upravnim organom smernice za njihovo delo, jih nadzorovali in izdajali izvršilne predpise.

Krajevni odbori so bili predvideni v vsaki večji vasi kot pomoč pri reševanju krajevnih problematike v občinskem odboru. Pravzaprav so nasledili vaške odbore kot organi krajevne samouprave in delovali zlasti na komunalnem področju (popravilo vaških poti, vodovod, elektrifikacija, itd.), na drugi strani pa so bili nekakšna podaljšana roka ObLO. Številno ustanovljenih krajevnih odborov (23) novembra leta 1955 je bilo enako številu prejšnjih vaških odborov v obeh občinah.⁴¹ Drugo vez med občinskim centrom in prebivalci v naseljih so predstavljali krajevni uradi kot organi občinske uprave, tako da bi bile določene občinske upravne službe bližje prebivalstvu. Zato je bil v Dolenji vasi ustanovljen krajevni urad, kjer je bil že dotlej sedež ukinjene občine. Kasneje sta bila ustanovljena še krajevna urada v Sodražici (leta 1960) in v Loškem potoku (leta 1962). Uradi so vodili

I Z A P I S N I K

I. seja občinskega zbora in XII. seja zbora proizvajalcev občinskega ljudskega odbora Ribnica, ki se je vršila v soboto dne 10. III. 1962 ob 9. uri dopoldna v sejni dvorani ObLO Ribnica.

Navzoči:

Od 42. izvoljenih odbornikov občinskega zbora se je seja udeležilo 33 odbornikov.

Opravičeno odsotni: 1
Neopravičeno ods.: 8

Od 31. izvoljenih odbornikov zbora proizvajalcev se je seja udeležilo 28 odbornikov.

Neopravičeno odsotnih: 3

Predsednik ObLO tov. Stano Goršič odpravi sejo, poudari prisotna še posebej tov. Matejko Matijo - lj. poslanca ter odbornike iz novopriključenega območja Loški potok, katerim zahteva, da bi bilo njihovo delo v novem odboru kar najuspešnejše in da bi se dobro počutili v novem odboru. Za ten predlog še odbornike iz področja Loškega potoka kot sledi:

Splošni zbor: 1. Lovšin Jože, Hrib 18
2. Raduš Dominik, Begova vas 35
3. Beahič Ivan, Travnik 71
4. Bartol Jarmol, Travnik 99
5. Mohar Jože, Retje 4
6. Gur Vinko, Retje 51
7. Mišič Anton, Mali log 39

Zbor proizvajalcev:

1. Levstik Frano, Travnik 100
2. Lavrič Frano, Hrib 19
3. Kolarj Jože, Hrib 3
4. Anselj Mirko, Hrib 4
5. Levstik Frano, Travnik 57
6. Bendina Frano, Travnik 61

Za ten predlog naslednji

Dnevni red:

1. Poročilo o gibanju gospodarstva v letu 1961;
2. Predlog odloka o zadolžitvi vlagateljev ObLO Ribnica na priključeno območje matinskega okoliša Loški potok;
3. Predlog odloka o sušini izdelave, prodaje in prometa z ribniške suhe robe na območju občine Ribnica;
4. Predlog odloka o uredbi občinskega prometnega davka na lokalne telegrafске in telefonske storitve na območju občine Ribnica;
5. Predlog odloka o dopolnilnem proračunskem prispevku iz osebnega dohodka za leto 1962;
6. Predlog odloka o vsebini občinske deklaracije na dohodke od kmetijstva in samostojnih poklicev in proračuna na območju občine Ribnica;
7. Predlog odloka o sadanem finančnem proračunskih potreb občine Ribnica za razdobje od 1. januarja do 31. marca 1962;
8. Predlog odloka o ustanovitvi občinskega rezervnega sklada za

Zapisnik skupne seja obeh zborov Občinskega ljudskega odbora Ribnica 10. 2. 1962 po priključitvi območja Loškega potoka

matične zadeve in sprejemali vloge državljanov za ObLO.⁴²

Za razvoj občine Ribnica od leta 1957 do 1963, ko je bila sprejeta nova ustava, je značilno, da so se ob zelo pogostih upravnoteritorialnih spremembah (združevanje občin in večanje območja občine Ribnica) v začetku leta 1962 izoblikovale današnje meje občine ter da so se v stalnem procesu decentralizacije oblasti večale zakonske pristojnosti občine. Posledica tega so bile pogoste organizacijske spremembe občinskega ljudskega odbora ter občinske uprave. 15. julija 1957 je bil ukinjen okraj Kočevje, občina Draga-Loški potok pa je bila v celoti priključena občini Sodražica.⁴³ Po tej spremembi so vse občine spadale do leta 1965 pod okraj Ljubljana.

Z novelo splošnega zakona o ureditvi občin in okrajev leta 1957⁴⁴ je bil tudi v občinskih ljudskih odborih uveden zbor proizvajalcev poleg občinskega zbora. Na splošnih volitvah v tem letu je bilo izvoljenih v ObLO Ribnica skupaj 42 odbornikov, 24 v občinski zbor in 18 v zbor proizvajalcev.⁴⁵ Za predsednika je bil izvoljen Stane Ilc. Na drugem zasedanju 23. novembra 1957 je občina sprejela svoj drugi statut,⁴⁶ in izvolila 14 svetov in prav toliko komisij. Obenem se je zmanjšalo število krajevnih odborov, tako da jih statut navaja le še 19. Zaradi prenosa pristojnosti z okraja na občine so se reorganizirali tudi občinski upravni organi. Najvažnejši je bil prenos pristojnosti inšpekcijskih služb (finančna, tržna, veterinarska, kmetijska, gradbena in inšpekcija dela), ki pa so v Ribnici v celoti zaživele šele leta 1962 v povezavi z občino Kočevje.⁴⁷

Teritorialni obseg občine Ribnica se je močno povečal 15. januarja 1960 ob priključitvi večjega dela ukinjene občine Sodražica ter manjšega dela občine Lašče. Priključene so bile naslednje katastrske občine: Gora, Podpoljane, Sv. Gregor, Velike Poljane, Vinice, Zamostec in Žimarice.⁴⁸ S tem je bila razen na jugozahodu dokončno oblikovana občinska meja. Število prebivalcev se je povečalo za 3674, tako da je občina Ribnica ob popisu prebivalstva leta 1961 štela 9960 prebivalcev.⁴⁹ Povečanje števila prebivalcev je bil pri odbornikih pglavitni argument za priključitev, ker je občina s tem dobila boljše pogoje za obstoj in razvoj, v nasprotnem primeru pa bi se morala priključiti kočevski občini. Območje Loškega potoka, ki je bilo prej del občine Sodražica, je pripadlo občini Loška dolina, vendar ne za dolgo. Občina Loška dolina je bila ukinjena s 1. januarjem 1962.⁵⁰ Občini Ribnica so bile priključene katastrske obči-

ne Hrib, Retje in Travnik. V Loški dolini je tedaj živelo 1856 prebivalcev, v celotni občini Ribnica pa skupaj 11.816.⁵¹

Leta 1962 je občina Ribnica v teritorialnem smislu dokončno oblikovana. Nagel razvoj družbenoekonomskih odnosov po osvoboditvi je narekoval stalne spremembe, ki so bile dostikrat izvedene na hitro, največkrat na iniciativo višjih upravnih organov (okrajev), manj pogosto pa na željo prebivalstva. Običajno je bilo prebivalstvo proti ukinitvi občine, vendar so prevladali gospodarski in drugi interesi, ki so govorili v prid združitvam. Omeniti je treba, da je pogosto ukinjanje oziroma spreminjanje lokalnih teritorialnih enot povzročalo zastoje in deloma zmedo v poslovanju ljudskih odborov in njihovih upravnih organov, na drugi strani pa je pozitivno, da so bili s tem premagani ozki lokalni interesi posameznikov. Zanimivo je, da so nadaljnji poskusi po združitvi občin Ribnica in Kočevje konec leta 1962 in v začetku leta 1963 propadli, saj so se prebivalci na zborih volilcev 90 % izrekli proti združitvi, ObLO Ribnica pa soglasno glasoval proti.⁵²

Zaradi priključitve novih naselij občin Sodražica in Lašče se je leta 1960 število odbornikov ObLO povečalo na 61 (občinski zbor 36, zbor proizvajalcev 25).⁵³ Za predsednika je bil izvoljen Stane Ilc (do 30. maja 1960), nato Stane Goršič, od 26. marca 1962 pa Franc Ilc. ObLO je gbenem izvolil 14 svetov (6- do 11-članski) ter kar 33 komisij. Po priključitvi Loškega potoka je ObLO štel 73 odbornikov (občinski zbor 42, zbor proizvajalcev 31), povečalo pa se je tudi število članov svetov in komisij.⁵⁴

Organizacija ObLO Ribnica leta 1960:

ObLO Ribnica
(61 odbornikov)

občinski zbor (36) zbor proizvajalcev (25)

Sveti za:

splošno upravo in notranje zadeve,
delo,
šolstvo,
prosveto in kulturo,
zdravstvo,
socialno varstvo,
varstvo družine,
telesno vzgojo,
industrijo in obrt,
kmetijstvo in gozdarstvo,
blagovni promet,
komunalne zadeve,
stanovanjske zadeve,
družbeni plan in finance.

- 3 skupne komisije ObLO
- 3 komisije občinskega zbora
- 4 komisije zbora proizvajalcev
- 23 stalnih komisij.

Ob vsaki večji spremembi so se reorganizirali in razširili tudi upravni organi občinskega ljudskega odbora, ki so se delili na tajništvo, oddelke, odseke, referate, uprave in krajevne urade. Sredi leta 1961 je bilo v upravnih organih sistematiziranih 53 delovnih mest, dejansko zasedenih pa nekoliko manj.⁵⁵

Organizacija upravnih organov ObLO Ribnica leta 1961:

Urad tajnika

Temeljni upravni organi:

1. Oddelek za splošne in notranje zadeve;
 - a) odsek za notranje zadeve,
 - b) odsek za družbene zadeve,
 - c) glavna in sprejemna pisarna,
 - d) pomožna tehnična služba in ekonomat.
2. Oddelek za finance:
 - a) odsek za dohodke,
 - b) odsek za proračun,
 - c) referat za imovinskopravne zadeve.

3. Oddelek za gospodarstvo in komunalne zadeve:

- a) odsek za kmetijstvo in gozdarstvo,
- b) odsek za komunalne zadeve in blagovni promet,
- c) referat za plan in statistiko.

4. Odsek za narodno obrambo.

Posebni upravni organi:

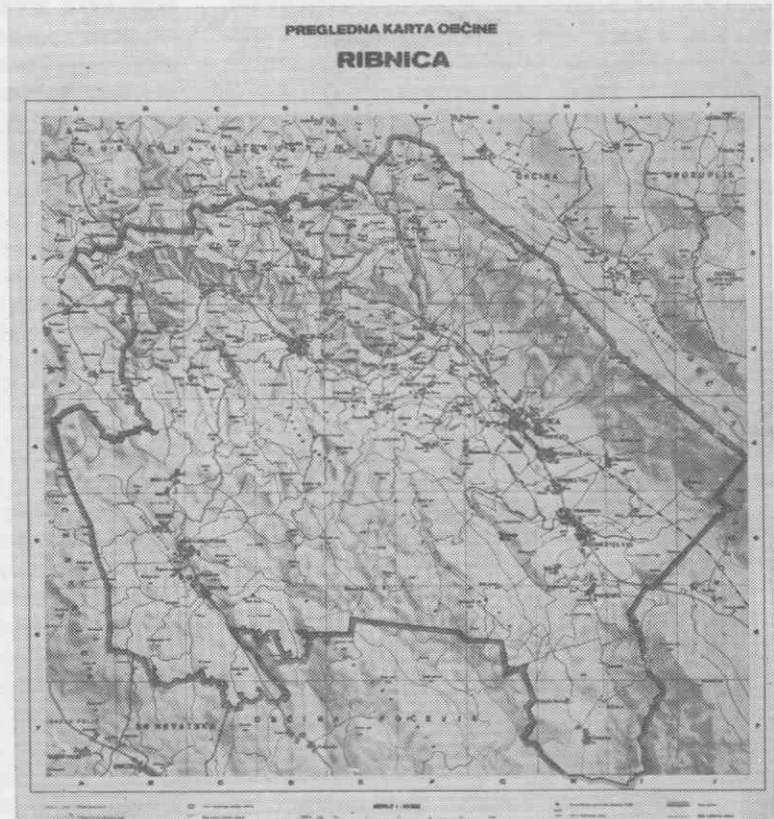
1. Krajevni urad Sodražica.
2. Krajevni urad Dolenja vas.
3. Krajevni urad Loški potok.

Drugi organi:

1. Sodnik za prekrške.

RAZVOJ OBČINE 1963—1974

Zvezna in republiška ustava leta 1963 opredeljujeta občino kot temeljno družbenopolitično skupnost.⁵⁶ Pravice in dolžnosti občine so določene z ustavo, zakoni in občinskim statutom, izvajajo pa jih občani na zborih volilcev in drugih oblikah neposrednega odločanja, nadalje občinska skupščina in njeni organi ter krajevne skupnosti. Bistvena novost je, da je občina poleg delovne organizacije razglašena kot temeljna oblika družbenega samoupravljanja v političnem sistemu države.

Pregledna karta današnje občine Ribnica

Ukinjeni so bili ljudski odbori, najvišji organ v občini pa postane skupščina.

Volitve odbornikov v Skupščino občine Ribnica (SO) so bile 26. maja 1963, skupščina pa se je sestala prvič 3. junija in imela naslednjo organizacijsko obliko:⁵⁷

Skupščina občine Ribnica
(52 odbornikov)

občinski zbor (26),
zbor delovnih skupnosti (26),

- gospodarski zbor (19),
- prosvetno-kulturni zbor (3),
- socialnozdravstveni zbor (2),
- organizacijskopolični zbor (2),

12 svetov,
3 odborniške komisije občinske skupščine,
4 odborniške komisije občinskega zbora,
4 odborniške komisije zbora delovnih skupnosti,
15 stalnih komisij,
občasne komisije.

V tem obdobju je SO Ribnica sprejela dva občinska statuta, prvega leta 1964, drugega leta 1970.⁵⁸ Skupščina je delovala v enakem številčnem sestavu vse do leta 1974, funkcijo predsednika pa sta opravljala Franc Ilc (1963 do 1967) ter Bogo Abrahamsberg (1967—1974). Število svetov kot političnoizvršilnih organov skupščine se je zmanjševalo, prav tako tudi število stalnih komisij. Sredi leta 1969 je imela skupščina naslednje svete in komisije:⁵⁹ Sveti za:

družbeni plan in finance,
splošne in notranje zadeve,
gospodarstvo,
komunalne zadeve in urbanizem,
šolstvo, kulturo in telesno vzgojo,
zdravstvo, socialno varstvo in delo,
narodno obrambo;

komisije za:

volitve, imenovanja in kadrovske zadeve,
družbeni nadzor,
prošnje in pritožbe,
predpise,
skrb borcev NOV,
odlikovanja,
gradnjo in adaptacijo stanovanj borcev NOV,
mandatno imunitetni komisiji obeh zborov SO.

Zelo pestra je bila tudi organizacija upravnih organov, ki se je stalno spreminjala, zla-

sti po letu 1965, ko so se po ukinitvi okraja Ljubljana pristojnosti in naloge občine še povečale.⁶⁰ Ukinjen je bil krajevni urad v Dolenji vasi. Na področju inšpekcijskih služb, sodišča, javnega pravobranilstva in javnega tožilstva se je uprava povezovala v medobčinske službe.

Ustava leta 1963 je pomenila tudi bistveno novost za razvoj krajevne samupravne — krajevne skupnosti. Ta je bila tedaj opredeljena kot samoupravna skupnost občanov vasi, naselij ali delov mest. Statut občine Ribnica leta 1970 je natančneje opredelil krajevno skupnost kot »samoupravno skupnost, ki jo lahko ustanovijo občani na območju enega dela, enega ali več naselij, ki so teritorialno, urbanistično in ekonomsko določena enota. V krajevni skupnosti organizirajo občani v okviru možnosti in potreb: komunalne, stanovanjske, socialne, kulturne, prosvetne, vzgojne, varstvene in druge dejavnosti. Krajevna skupnost obravnava dejavnost delovnih organizacij, ki so na njenem območju in opravljajo dejavnost javnega pomena ter skrbijo za zadovoljevanje dnevnih življenjskih potreb občanov.«⁶¹ Lahko rečemo, da začetki krajevnih skupnosti segajo v leto 1952, ko so bili ustanovljeni vaški odbori, ki so se po letu 1955 nadaljevali v krajevnih odborih. Teh je bilo leta 1960 že prek 30, nato pa se je število do leta 1963 zmanjšalo za tretjino.⁶² Krajevna skupnost postane pravna oseba, ki razpolaga s splošnim ljudskim premoženjem. To dvoje jo bistveno loči od krajevnih odborov.

Krajevne skupnosti niso zaživele čez noč, ampak so se razvijale in dobile današnjo podobo šele leta 1975. Konec leta 1964 je SO Ribnica sprejela prvi odlok o ustanovitvi 15 krajevnih skupnosti, ki so jih formirali občani na zborih volilcev.⁶³ Naslednje leto je skupščina že potrdila prve statute in ponovno z odlokom dala soglasje k ustanovitvi 16 krajevnih skupnosti: Bukovica, Dolenja vas, Dolenji Lazi, Gora, Goriča vas, Grčarice, Jurjevica, Loški potok, Prigorica, Rakitnica, Ribnica, Slemena, Sodražica, Sušje, Velike Poljane in Zadolje.⁶⁴ Šele sedaj so na vseh območjih prenehali z delom krajevni odbori. Leta 1965 je bila ustanovljena še krajevna skupnost Nemška vas, Zadolje pa so se pridružile Bukovici. Leta 1967 je bila ustanovljena krajevna skupnost še v Otavica, tako da je število naraslo na 17. Krajevne skupnosti so v glavnem reševale komunalne probleme krajev ter so bile organizacijsko slabo razvite, zlasti pa premajhne glede na število prebivalcev. To je bil glavni razlog, ki je pripeljal do združitve krajevnih skupnosti leta 1975, ko je bilo usta-

novljenih 6 krajevnih skupnosti: Dolenja vas, Ribnica, Slemenca, Sodražica, Velike Poljane in Loški potok.⁶⁵

Zvezna in republiška ustava leta 1974⁶⁶ sta ponovno vnesli v celoten skupščinski sistem bistvene novosti in pomenita osnovo za delo današnje občine. Odpravljen je bil odborniški sistem in uveden delegatski sistem, ki je zajel izredno širok krog delovnih ljudi in občanov pri samoupravnem in političnem odločanju v občini. Delegatski sistem, njegov razvoj in delovanje po letu 1974 pa je že del naše vsakdanjosti, zato prikaz lahko zaključimo z letom 1974, ko se začena novo obdobje v razvoju občine.

OPOMBE

1. Krajevni leksikon Slovenije, II. knjiga, Ljubljana 1971, str. 550. — 2. Zakon o postopku za ustanovitev, združitve oziroma spremembo območja občine ter o območjih občine, Ur. l. SRS, št. 28/80. — 3. Statistični letopis SR Slovenije 1981, Zavod SR Slovenije za statistiko, Ljubljana 1981, str. 614 in 635. — 4. Členi 116 do 119 ustave SFRJ 1974, Ur. l. SFRJ, št. 9/74. 5. Ur. l. SNOS, št. 2/44. — 6. Zapisnik seje okrajnega IO Kočevje in Ribnica 16. 8. 1945, Zgodovinski arhiv Ljubljana (nadalje ZAL), OLO Kočevje, škatla 505. — 7. Slovenski poročevalec, 30. 7. 1945, št. 87. — 8. Zapisnik 1. redne seje KLO Ribnica 17. 1. 1946, ZAL, OLO Kočevje, šk. 505. — 9. Ur. l. SNOS in Narodne vlade Slovenije, št. 33/45. — 10. Vse nadaljnje upravnoteritorialne spremembe se nanašajo na ozemlje današnje občine Ribnica. — 11. Ur. l. FLRJ, št. 43/46. — 12. Zakon o upravni razdelitvi Ljudske republike Slovenije, Ur. l. LRS, št. 62/46. — 13. Ur. l. LRS, št. 9/48. — 14. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o upravni razdelitvi LRS, Ur. l. LRS, št. 33/49. — 15. Ukaz o spremembah in dopolnitvah zakona o upravni razdelitvi LRS, Ur. l. LRS, št. 35/49. — 16. Zapisnik ob komasaciji KLO Ribnica in del KLO Goriča vas 25. 9. 1946, ZAL, OLO Kočevje, šk. 505. — 17. Zapisnik 24. redne seje KLO Ribnica 9. 2. 1947, ZAL, OLO Kočevje, šk. 505. — 18. Zapisnik zasedanja novo izvoljenega KLO Ribnica 6. 12. 1947; Zapisnik 2. redne seje KLO Ribnica 12. 12. 1947; ZAL, OLO Kočevje, šk. 505. — 19. Podatki so zajeti iz statističnega gradiva »Socialni sestav odbornikov KLO 1948«, ZAL, OLO Kočevje, šk. 290; podatki o številu prebivalcev niso zajeti po popisu prebivalstva leta 1948, temveč po evidencah tajnikov KLO. — 20. Ur. l. FLRJ, št. 49/49. — 21. Zapisnik 1. zasedanja KLO Ribnica 16. 12. 1949; Zapisnik 1. seje IO KLO Ribnica 18. 12. 1949, ZAL, OLO Kočevje, šk. 505. — 22. Temeljni zakon o gospodarjenju z državnimi gospodarskimi podjetji in višjimi gospodarskimi združenji po delovnih kolektivih, Ur. l. FLRJ, št. 43/50. — 23. Ur. l. FLRJ, št. 22/52. — 24. Ur. l. LSR, št. 19/52. — 25. Ur. l. LRS, št. 11

/52. — 26. Krajevni leksikon LR Slovenije, Ljubljana 1954, str. 69—76. — 27. Števílo prebivalcev je povzeto po rezultatih ljudskega štetja 15. 3. 1948. — 28. Zapisnik 1. seje ObLO Ribnica 17: 12: 1952, ZAL, ObLO Ribnica, šk. 8/36. — 29. Prav tam; Zapisnik 5. seje ObLO Ribnica 30. 8. 1953; Analiza dela ObLO Ribnica za leto 1954, ZAL ObLO Ribnica, št. 8/37/38. — 30. Podrobnejši podatki o organizaciji upravnih organov ObLO Ribnica med arhivskim gradivom za obdobje od 1952 do 1945 niso ohranjeni. — 31. Zapisnik 5. seje ObLO Ribnica 30. 8. 1953, ZAL, ObLO Ribnica, šk. 8/37. — 32. Zapisnik redne seje ObLO Ribnica 19. 12. 1954, ZAL, ObLO Ribnica, šk. 8/38. — 33. Ur. l. LRS, št. 3/54. — 34. Ur. l. FLRJ, št. 26/55. — 35. Zakon o pristojnostih občinskih in okrajnih ljudskih odborov, Ur. l. FLRJ, št. 34/55, 52/57, 27/59; Zakon o državni upravi, Ur. l. FLRJ št. 13/56. — 36. Občina Ribnica je sprejela svoj prvi statut 26. 1. 1956, osnutek pa 25. 8. 1955. — 37. Ur. l. LRS, št. 24/55. — 38. Zapisnik redne seje ObLO Ribnica 24. 7. 1955; Zapisnik 1. seje ObLO Ribnica 6. 8. 1955, ZAL, ObLO Ribnica, šk. 8/39. — 39. Sklepi ObLO Ribnica o izvolitvi svetov 14. 11. 1956, ZAL, ObLO Ribnica, šk. 4/9. — 40. Zapisnik 4. redne seje ObLO Ribnica 30. 12. 1955, ZAL, ObLO Ribnica, šk. 8/39. — 41. Zapisnik 3. redne seje ObLO Ribnica 5. 11. 1955, ZAL, ObLO Ribnica, šk. 8/39. — 42. Glej opombo 38. — 43. Zakon o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v LR Sloveniji, Ur. l. LRS, št. 25/57 in 44/58. — 44. Ur. l. FLRJ, št. 29/57. — 45. Zapisnik 2. skupne seje ObLO Ribnica 23. 11. 1957, ZAL, ObLO Ribnica, šk. 8/41. — 46. Statut občine Ribnica 23. 11. 1957, ZAL, ObLO Ribnica, šk. 15/41. — 47. Zapisnik skupne seje ObLO Ribnica 24. 12. 1962, ZAL, ObLO Ribnica šk. 10/46. — 48. Zakon o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v LR Sloveniji, Ur. l. LRS, št. 2/60; Zakon o območjih okrajev in občin v LRS, Ur. l. LRS, št. 37/60. — 49. Zapisnik 15. skupne seje ObLO Ribnica 16. 11. 1959, ZAL, ObLO Ribnica, šk. 9/43; Statistični podatki po občinah SR Slovenije, Zavod SR Slovenije za statistiko, Ljubljana 1970, VI. zvezek, str. 21. — 50. Zakon o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v LRS, Ur. l. LRS, št. 32/61. — 51. Glej opombo 49. — 52. Zapisnik skupne seje ObLO Ribnica 23. 1. 1963, ZAL, ObLO Ribnica, šk. 10/47. — 53. Zapisnik skupne seje začasnega ObLO Ribnica 5. 2. 1960, ZAL, ObLO Ribnica, šk. 9/44. — 54. Zapisnik skupne seje ObLO Ribnica 10. 2. 1962, ZAL, ObLO Ribnica, šk. 10/46. — 55. Odlok o notranji organizaciji organov ObLO Ribnica 9. 11. 1961, ZAL, ObLO Ribnica; šk. 9/44. — 56. Ur. l. SFRJ, št. 14/63; Ur. l. LRS, št. 10/63. — 57. Zapisnik 1. skupne seje Skupščine občine Ribnica 3. 6. 1963; Zapisnik 2. skupne seje SO Ribnica 5. 7. 1963, ZAL, ObLO Ribnica, šk. 10/47. — 58. Statuta občine Ribnica z dne 14. 4. 1964 in 26. 11. 1970, Arhiv SO Ribnica. — 59. Zapisnik 2. seje obeh zborov SO Ribnica 28. 6. 1969, Arhiv SO Ribnica. 60. Ustavni zakon o odpravi okrajev

v SR Sloveniji, Ur. l. SRS, št. 10/65: — 61: Statut občine Ribnica 26. 11. 1970, Arhiv SO Ribnica. — 62: Zapisnik 3. seje obeh zborov ObLO Ribnica 20. 7. 1960, ZAL, ObLO Ribnica, šk. 9/44. — 63: Zapisnik 11. skupne seje SO Ribnica, 21. 12. 1964, Arhiv SO Ribnica. — 64: Zapisnik 7. skupne seje SO Ribnica 28. 12. 1965, Arhiv SO Ribnica. — 65: Zapisnik 2. seje zbora krajevnih skupnosti občine Ribnica 17. 3. 1975, Arhiv SO Ribnica. — 66: Ur. l. SFRJ, št. 9/74; Ur. l. SRS, št. 7/74:

LITERATURA

1. Trideset let socialistične Jugoslavije, Beograd 1975. — 2. Slovenija 1945—1975, Zavod SR Slovenije za statistiko, Ljubljana 1975. — 3. Družbeni razvoj SR Slovenije 1947—1972, Ljubljana 1974.

— 4. Dr. Janez Smidovnik, Konceptija jugoslovanske občine, Ljubljana 1970. — 5. Joško Humar, Občina in občan, Ljubljana, 1970. — 6. Ivan Kristan, Družbena ureditev SFR Jugoslavije, Ljubljana 1972. — 7. Arhivsko gradivo v Sloveniji po osvoboditvi, Arhivsko društvo Slovenije, Ljubljana 1978. — 8. Matjanko Dolenc, Razvoj ljudske oblasti v Ljubljani v prvem desetletju po osvoboditvi, Kronika, 1965, zvezek 2 in 3. — 9. Zbornik občine Domžale, Domžale 1979. — 10. Peter Cerovac, Upravnoteritorialno oblikovanje SR Slovenije z upravnoteritorialnimi enotami 1945 do 1964, Zavod SR Slovenije za statistiko, Prikazi in študije, Ljubljana 1964, letnik X, št. 7—8. — 11. Vladimir Zumer, Kratak pregled upravnoteritorialnega razvoja na območju občine Domžale od 1945 do 1963, Zgodovinski arhiv Ljubljana, Ljubljana 1978, (rokopis).